

RAZLAGA NARAVNEGA POJAVA – vaja

1. Preberi besedilo.

Kras je naravni pojav, ki nastane zaradi sočasnega kemičnega in fizikalnega delovanja površinske in podzemne tekoče vode na apnenec in povzroča preoblikovanje zemeljske površine. Kras nastaja zaradi korozije in preperevanja kamnin. Korozijo povzročajo padavine, ker razjedajo podlago in se skozi pretakajo v podzemlje. Pri tem je pomembna sestava tal, odločilen dejavnik pa je voda, saj prav padavine izoblikujejo tako površje kot podzemlje. V naravi ni kemično čiste vode, temveč ji je vedno primešan ogljikov dioksid, ki se nahaja v zraku. Zemlja ali humus, ki nastaja z razkrojem organskih snovi in s presnovo organizmov, pa vsebuje še veliko več ogljikovega dioksida. Kadar dežuje, voda prenaša zemljo med kamenje. Tako prihaja ogljikov dioksid v neposreden stik z apnencem in ga razjeda. Zaradi tega pride do preperevanja in drobljenja kamna. Tako nastajajo luknje in jame. Ko večji dotok vode (npr. reka) najde pot v jamo, se jama še hitreje širi in nastajajo podzemska jezera in brezna. Zaradi pronicanja vode s površine se v jamah ustvarjajo kapniki raznih vrst. Na površini pa nastajajo značilne oblike dolin in vrtač, bruhalniki in požiralniki, ponori in obrhi.

Prirejeno po Wikipediji

2. O čem govori besedilo? _____

3. Ali je sestava tal za nastanek krasa pomembna? DA NE

4. Tla na krasu so a) peščena. b) iz apnenca. c) iz granita.

5. Besede v levem stolpcu poveži z razlago v desnem stolpcu.

Preoblikovanje	je kemično/mehanično razpadanje, razkrajanje zaradi vlage.
Preperevanje	je razkrajanje oz. kemično raztapljanje kamnin ali kovin.
Razjedanje	je spreminjanje oblike čemu.

6. Katera sta osnovna vzroka za nastanek krasa?

7. Kaj se dogaja ob neposrednem stiku ogljikovega dioksida v padavinah z apnencem?

- a) Kamnina se začne drobiti.
- b) Voda razjeda apnenec.
- c) Voda prenaša zemljo med kamenje.
- č) Nastajajo luknje in jame.

8. Kaj je posledica korozije?

9. Uredi zapovrstje dogajanja.

____ pronicanje vode ____ drobljenje kamna
____ razjedanje apnenca ____ padavine

10. Dopolni.

Ob deževju voda zemljo _____ med kamenje.

Vodi je vedno _____ ogljikov dioksid.

Tako pride ogljikov dioksid v _____ z apnencem.

11. Pod katerim pogojem nastanejo večje jame in podzemna jezera?

12. Kaj se dogaja v podzemlju zaradi pronicanja vode s površine?

Katere pa so posledice na površini?

13. Popravi veliko začetnico.

Nad Vrhniko se začne kras. Tomaj je vasica na krasu.